

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Bjärnums skola i Hässleholm kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Bjärnums skola. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Bjärnums skola i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas. Observera att formuläret skickas separat som ett dokument.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11892 i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons. Lärarnas stöd är utformat så att eleverna utvecklar idéer och använder olika strategier för att lösa uppgifter. Lärarna och eleverna berättar i intervju att varje arbetsprocess inleds med genomgångar där lärarna visar eleverna vad de ska göra och vilka tekniker de ska använda. Eleverna berättar i intervju att lärarna visar olika inspirationskällor för eleverna i form av fysiska exemplar av färdiga föremål och lärarna samtalar om olika svårighetsgrader samt olika betygsnivåer. Lärarna berättar i intervju att elevernas arbetsuppgifter finns på skolans digitala lärplattform och lärarna läser och diskuterar uppgiften tillsammans med eleverna så eleverna förstår uppgifterna. Eleverna använder sig av slöjddexikon och internet för att få mer inspiration att utveckla idéer. Eleverna gör tankekartor innan de börjar skissa och planera arbetet. Lärare i materialinriktningen textil berättar att eleverna får rita flera skisser exempelvis innan eleverna ska brodera för att eleverna ska få flera olika idéer till dekorationer innan de

börjar arbeta. Lärarna såväl som eleverna berättar att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en arbetsuppgift. Eleverna får i materialinriktningen trä och metall exempelvis öva på ett moment med material från spillådan tills de känner att de behärskar tekniken och sedan får eleverna utföra momentet på sitt faktiska projekt. En elev berättar exempelvis att hen skulle tillverka en låda och där eleven sedan fick göra om lådan med en enklare lösning där eleven i stället använde gångjärn. En annan elev berättar att hen skulle brodera en hand och på grund av lärarens uppmuntran valde att brodera mer detaljer och med olika tekniker än tänkt trots att eleven först trodde att det skulle vara för svårt.

Lärare ger elever löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärare och elever berättar i intervju att lärare kontinuerligt visar och instruerar elever genom att föra en dialog och ställa frågor kring arbetsprocessen. Elever berättar i intervjun att lärare även samlar små grupper av elever vid behov för att gå igenom ett moment eller förklara en uppgift. Elever berättar vidare att de först ska försöka själva innan lärare hjälper till och att när elever behöver stöd så hjälper lärare genom att visa hur eleven ska göra. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när lärare gick runt i lektionssalen, utmanade eleverna genom att ställa frågor och sedan på olika sätt visade hur elever kunde göra när de inte kom vidare på egen hand. Stödet anpassades till olika elever och varierade under lektionen i båda materialinriktningarna. I materialinriktningen textil hade eleverna tillgång till skriftliga instruktioner med bilder och ett digitalt lexikon som läraren hänvisade till när eleverna behövde hjälp. Läraren visade på elevens arbete hur de exempelvis kunde gå tillväga för att brodera med viss teknik och sedan fick eleven fortsätta arbetet. Vid lektionsobservationerna framgick att lärarna förde en dialog med elever under arbetets gång vilket ledde till att elever bibehöll initiativet i arbetsprocessen. Lärare berättar i intervju att de ger elever löpande återkoppling genom att de exempelvis går runt i klassrummet, berömmar eleverna i deras framsteg och samtalar om elevens arbete. Elever ger i intervju exempel på lärarnas löpande återkoppling då arbetet blir svårt och utmanande för eleverna. Eleverna beskriver att läraren hjälper eleverna genom att diskutera lösningar och kan även ge förslag på hur de ska komma vidare i sitt arbete. Lärarna beskriver att de kan ge återkoppling genom att eleverna först får titta på sin skiss och fundera kring utmaningar inför kommande moment, innan läraren diskuterar med eleverna om något är svårt och vilka möjligheter som finns i den fortsatta arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. I intervju berättar lärarna att planering för progression sker från tidigare årskurser och att alla elever arbetar med samma uppgifter i årskurs 7 och 8. Eleverna kan välja att utföra projekten på olika sätt och med olika svårighetsgrad. I årskurs 9 får eleverna välja fritt vad de vill tillverka. Elever berättar att lärare i båda materialinriktningar förväntar sig att eleverna ska klara de moment som de lärt sig tidigare i slöjdundervisningen och att de har kunskaperna som grund inför egna projekt som de ska utföra under läsåret. Lärarna i båda materialinriktningar uppger att de har höga förväntningar på alla elever oavsett bakgrund och kön, och att förväntningarna är rimliga utifrån varje elevs förkunskaper. Lärare i materialinriktning textil berättar att alla elever ska lära sig grunderna i sömnad eller stickning för att sedan kunna tillverka ett föremål. Lärare i materialinriktning textil berättar vidare att en del elever sticker maskotar där svårighetsgrader varierar med olika tekniker och mönster i olika färger. Lärare i materialinriktning trä och metall berättar att lärare anpassar samma uppgift på olika nivåer och ger exempel på svepaskar där en del elever har gjort svepet men inte lock. Läraren kan tipsa elever att exempelvis göra en stor ask i stället för en liten som är mer utmanande. Lärare i materialinriktning trä och metall ger även exempel då eleverna ska tillverka pallar av en meter trä. Om en elev vill göra en pall med fyra ben så utmanar läraren eleven att exempelvis forma benen eller designa sittdynan.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Av intervjuer med lärarna framgår att eleverna ges möjlighet att arbeta individuellt och i par eller grupp tillsammans med andra elever. Lärarna uppger att elever exempelvis har fått samarbeta med varandra i slöjden då de tillverkade fågelholkar. Elever uppger i intervju att elever som tillverkar likadana föremål samarbetar genom att resonera kring problemlösningar, dela erfarenheter och hjälpa varandra framåt i arbetsprocessen. Eleverna ger exempel att i materialinriktning trä och metall samarbetar elever med varandra då de tillverkar svepaskar eftersom de behöver vara flera elever som hjälps åt att böja och forma asken.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Läraren ställer löpande frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna och elever berättar i intervju att eleverna reflekterar muntligt tillsammans med lärarna när de skissar och att eleverna på så vis får stöd och hjälp med att utveckla sina idéer. Lärarna

uppgger vidare att de sedan återkommande ställer reflekterande frågor till eleverna under arbetets gång. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen textil virkar en elev. Eleven tycker det blir hårt och knöligt. Läraren förklarar att det handlar om att öva. Läraren frågar eleven vad som händer om man håller i garnet på olika sätt. Läraren resonerar tillsammans med eleven kring att inte hålla för hårt i garnet för då drar arbetet ihop sig. Eleven uppgger att hen ska försöka virka lösare så det blir löst och fint. Eleverna uppgger i intervju att eleverna dokumenterar arbetsprocessen skriftligt i en digital loggbok genom att fotografera sitt arbete i slutet av lektionen. Eleverna berättar att de gör en arbetsbeskrivning i syfte att den som läser beskrivningen kan göra samma arbete. Eleverna uppgger vidare i intervjun att eleverna reflekterar och utvärderar resultatet av sin slutprodukt och sitt arbete. I slutet på terminen skriver eleverna en utvärdering genom att besvara på frågor. Lärarna uppgger i intervju att slutreflektionen sker muntligt där eleverna får förklara sin plan från början, processen under arbetet och vad som förändrats fram till färdig produkt. Lärarna ger skriftliga återkopplingar och omdömen inför utvecklingssamtal.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Lärarna uppger i intervju att de i samband med genomgångar av nya tekniker går igenom olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna berättar även att eleverna får se filmer om miljöpåverkan som rör framställning av olika material i båda materialinriktningarna. Lärare i materialinriktning trä och metall berättar att läraren har genomgångar om framställning av olika träslag och transporter av exempelvis sällsynta träslag från andra länder och som påverkar miljön. Lärare i materialinriktning textil berättar att läraren har genomgångar om framställning av textil och dess miljöpåverkan, exempelvis hur mycket vatten det går åt till vissa textilier, om dumpning av textilrester och textillagen. Läraren går även igenom lärarens val av material i skolan. Eleverna får diskutera tillsammans i grupp för att sedan reflektera enskilt i loggboken. Eleverna bekräftar att lärarna haft genomgångar och diskussioner kring hållbarhet i båda materialinriktningarna och ger ett exempel från materialinriktningen trä och metall där eleverna har lärt sig vilka träslag de ska använda för olika produkter kopplat till miljö och hållbarhet, exempelvis att skolan inte köper in trä som måste importeras till Sverige. Eleverna uppger även exempel från materialinriktningen textil där eleverna lärt sig om produktion och framställning av tyger och dess påverkan på miljön.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till att produkter är användbara, välgjorda och håller länge. Lärarna går igenom olika tekniker och visar slöjdmeter för att göra saker hållbara. Exempelvis uppger en lärare i materialinriktning textil att eleverna får lära sig att använda en särskild teknik för att lappa och laga. Läraren medvetande gör eleverna om hur man syr så det ska hålla länge. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger ett exempel då eleverna tillverkar pallar. En del elever vill, på grund av pallens utseende, inte ha underliggaren i pallen. Läraren berättar att metoden med underliggaren gör att pallarna inte ska gå sönder vid användning. Eleverna berättar att lärarna betonar vikten av att vara noggranna när de tillverkar föremål för att de ska hålla. Elever ger även exempel i materialinriktning textil där man måste fästa tråden då man syr på symaskin och att sicksacka för att tyget ska hålla.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmaterial utifrån ett miljöperspektiv. Lärare i materialinriktning textil berättar exempelvis att eleverna får arbeta med återbruk av jeans. Eleverna har lagat håll med en viss teknik och även arbetat med gamla jeans som de ändrat modell på och tillfört detaljer. Lärare i materialinriktning textil berättar att de även arbetar med kvalitet där eleverna får reflektera vad som är kvalitet och hållbart för att eleverna ska kunna göra val och vara aktiva konsumenter. Lärare i materialinriktning trä och metall berättar att de arbetat med temat från skog till plankor. Eleverna uppger att i båda materialinriktningar finns förvaring för spillbitar och stuvbitar. Elever använder till exempel spillbitar då de ska öva på att borra och stuvbitar då eleverna tränar på att sy eller behöver mindre delar som till applikationer eller lapp teknik. Lärare i båda materialinriktningarna uppger att resurshushållning är centralt i undervisningen och eleverna är noga med att ta hand om överblivet material och använder stuv- och spillbitar till slöjdprojekt. I elevintervju framkommer att eleverna har fått reflektera kring samt göra jämförelser och val av metoder och material utifrån resurshushållning. Eleverna uppger exempelvis att de inte ska slösa på material och att de väljer material efter funktion som björk till smörknivar och kåsor för att det är hållbart material. Eleverna berättar att skolan har fokus på närproducerat och naturmaterial.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att eleverna läser båda materialinriktningarna vardera under en termin i varje årskurs och att slöjdgrupperna i samtliga årskurser på högstadiet är könsblandade. Lärare berättar i intervju att elever, framför allt i årskurs 9, ges möjlighet att byta elevgrupp mitt i terminen för att få göra klart sin produkt. I intervju med elever och lärare framkommer att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med olika material samt även en kombination av olika material från båda materialinriktningarna. Lärarna uppger i intervju att de planerar olika samarbeten mellan materialinriktningarna för att elever ska se nyttan av båda slöjdinriktningarna och ger olika exempel. Eleverna har bland annat tillverkat en spiktavla med broderier. Eleverna har i materialinriktning trä och metall fått tillverka trästickor som de sedan använder i materialinriktning textil när de stickar. Elever har även tillverkat en pall med sittdyna.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar till viss del med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Lärarna uppger i intervju att de inte ser något behov av att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv i slöjdundervisningen eftersom det är jämställt i slöjdundervisningen och att flickor och pojkar

arbetar i samma slöjdgrupp. Det framkommer visserligen i intervju med lärarna att de spontant diskuterar föreställningar om kvinnligt och manligt då det kommer frågor från eleverna men det är inget som sker systematiskt. Lärarna uppger i intervju att de inte har planerat in samtal om historiska perspektiv om jämställdhet och traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt kopplat till slöjdamnet. Lärarna i båda materialinriktningarna diskuterar däremot ämnet utifrån frågor från eleverna. Elever uppger att slöjdlärarna på låg- och mellanstadiet har samtalat med dem om olika föreställningar utifrån kvinnligt och manligt, men inte slöjdlärarna på högstadiet. Eleverna uppger att lärarna inte samtalat om hur föreställningar om könsroller skulle kunna begränsa deras framtida val av utbildning och yrken. Av intervju med lärare framgår vidare att såväl flickor som pojkar utmanas att prova olika metoder som traditionellt sätt kan uppfattas som kvinnliga eller manliga då flickor och pojkar har samma uppgifter, upplägg och att de får prova hantverkstekniker oavsett könstillhörighet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarnas arbete sker främst spontant utifrån elevers frågor och inte utifrån medvetna strategier. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Wallin

X Maria Hahne

Föredragande
Signerat av: Maria Hahne

I handläggningen av ärendet har även utredare Jan Liljegren deltagit.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan](#) - Skolverket hämtad 2026-04-10

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Bjärnums skola den 11 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Jan Liljegren och Maria Hahne.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Hässleholm kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1-9. Förskoleklass och årskurserna 1-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går ca 500 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.